

Artikel fra Berlingske Tidende 11. november 1981.

Den kommunale stat

Af J. Grønnegård Christensen (*universitetslektor*) og
Henning Hummelose (*kontorchef, miljøministeriet*)

DEN 17. NOVEMBER er der kommunevalg. Det er usandsynligt, at de kommunale valg vil få konsekvenser for den politik, der føres af Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen. I langt højere grad, end det er tilfældet for andre organisationer, f.eks. på arbejdsmarkedet og i erhvervslivet, er de isoleret fra deres græsrodde, nemlig vælgerne. De to kommunale organisationer har derfor befæstet sig i en stilling, hvor de i mangt og meget udgør en stat i staten. Som sådanne er de stort set ufølsomme over for de impulser, der skyldes vælgerforskydninger ved valgene.

Ingen kan være ligegyldig over for, at det forholder sig sådan. For op gennem 1970'erne har de to organisationer placeret sig i en særdeles magtfuld position. Ingen regering gennemfører noget, som går på tværs af deres ønsker, hvis det i mindste måde berører kommuner og amtskommuner.

Når det forholder sig sådan, er det af betydning at fastslå, hvad det er for interesser, som de kommunale organisationer varetager over for centraladministration og regering, og at finde ud af, hvordan de kommunale organisationer fastlægger linjen over for de centrale myndigheder.

Mange af de krav, som organisationerne gennem årene har ført frem i forhandlinger med regering og centraladministration, har efterhånden karakter af ritualer. Det er således et fastlåst dogme, at kommuner og amtskommuner ikke overtager opgaver fra staten uden kompensation, og at Kommunernes Landsforening nødig accepterer amtskommunerne som mellemed mellem primærkommunerne og staten. Endelig er det et fast krav, at borgernes adgang til at anke afgørelser, truffet i kommunalt regie, skal begrænses.

Men bortset fra disse standardreaktioner, som i stigende grad kan komme til at virke konserverende på den én gang fastlagte op-

gavefordeling, kan de kommunale organisationer have svært ved at formulere en politik i forhandlinger med regeringen om nye lovforslag. Der er to grunde hertil:

Den første er de forskellige forhold i den kommunale sektor. Ganske uanset de politiske forhold er der stor afstand mellem de interesser, som store kommuner med industri, handel og offentlige institutioner har, og de interesser, som karakteriserer de mindre landkommuner, hvoraf nogle fortsat er domineret af landbrugserhvervet. Forskelle i skattegrundlag, konjunkturfølsomhed og regional placering giver også kommunerne forskellig profil.

Den anden forskel knytter sig til de politiske forskelle i de kommunale organisationers bestyrelser. De er vel ikke altid store. Men der er på den anden side grund til at tro, at det har betydning for organisationens evne til at formulere en politik, når der hver gang skal etableres en enighed, der kan bære fra socialdemokratiet til fremskridtspartiet.

DER ER ikke noget mærkeligt i, at det forholder sig sådan. Men det betyder, at de kommunale organisationer som forhandlingspartnere er tunge at danse med, så snart dagsordenen omfatter sager, hvor de kommunale ritualer ikke slår til. Derfor oplever man da også ofte, hvordan de kommunale organisationers funktionærer må tage forbehold over for deres politiske mandat væsentlig senere i forhandlingerne end repræsentanter fra andre organisationer.

Mange af disse forhandlinger berører imidlertid emner, hvor de kommunale ritualer ikke slår til. Det placerer sekretariatsfunktionærerne fra de kommunale organisationer i en vanskelig rolle. Da de ikke kan støtte sig til nogen på forhånd afklaret politisk linje fra organisationens bestyrelse, må de fægte sig igennem på må og få. I nogle spørgsmål kan det føre til, at de synspunkter, som føres